సీతా స్వయంవరం

గుంటూరు,

ప్రియమైన శారదకు,

ఇదివరలో నీవు వ్రాసిన ఉత్తరాలకు జవాబులు వ్రాయటానికి అశ్రద్ధ చేసినందుకు, క్షమించు. అక్కడ నీవు, మీ శ్రీవారు, బాబుతో సహా అంతా క్షేమంగా ఉన్నారని తలుస్తాను. ఇచ్చట అంతా క్షేమమే.

ఇన్నిరోజులుగా ఉత్తరాలు వ్రాయని నేను, అకస్మాత్తుగా ఉత్తరం ఎందుకు వ్రాశానా అని ఆశ్చర్యపోతున్నావా! ఐతే చదువు...

ఈ ప్రపంచంలో నీకంటె హృదయం విప్పి చెప్పుకోగల ఆప్తులెవ్వరూ కన్పించలేదు. ఇదివరలో నీవు అన్నట్లు, మనకు మన కుటుంబములోని వారితో, ముఖ్యంగా తలిదండ్రులతో, మనకు గౌరవముతో కూడిన, ప్రేమాభిమానాలేగాని, నీకు నాకు ఉన్న చనువు ఎట్లా ఉంటుంది?

రెండేళ్ల క్రితం, నీ పెళ్ళైన కొత్తల్లో, పుట్టింటికి వచ్చినప్పుడన్నావు, జ్ఞాపకం ఉందా!—తలిదండ్రులతో కూడా మనస్సు విప్పి చెప్పుకోటానికి వీలులేని కొన్ని సున్నితమైన పరిస్థితులు అప్పుడప్పుడూ ఏర్పడుతాయని. అప్పట్లో నీమాటల్ని కేవలం భావకవిత్వంగా భావించేదాన్ని సుమా! కానీ, ఇప్పుడిప్పుడే, నా జీవితంలో జరుగుతూన్న సంఘటనల్ని బట్టి, నీవన్న మాటలు అక్షరాలా నిజమేననిపిస్తున్నాయ్! ప్రస్తుత పరిస్థితులలో, నేను మనస్సు విప్పి మా అమ్మకు కూడా చెప్పలేకుండా ఉన్నాను శారదా! కానీ, నా హృదయంలోని ఆరాటాన్ని ఎలా తగ్గించుకోడం! హృదయంలోని వ్యథను ఎలా రూపుమాపడం! మనస్సు విప్పి ఆప్తులతో చెప్పుకుంటే, కొంత హృదయభారం తగ్గుతుందేమోనని నీకు వ్రాస్తున్నా! ఇది మీవారికి చెప్పకుండా, దాచగలవా అని అనుమానంగా ఉన్నా, హృదయంలో పొంగి పొరలిపోతూన్న ఈ అనుభూతుల్ని, కొంత నీకు తెలియబరిస్తే, హృదయానికి, ఉపశాంతి లభిస్తుందేమోనని ఆశిస్తున్నా!

నీకు తెలుసనుకుంటా! మొన్న మార్చిలో నేను మెట్రిక్ ప్యాసయ్యానని. కానీ, నీకున్న శాంతిమయమైన జీవితం నాకెక్కడుంది! ఇంతలో, నేను నిన్ను చూచి ఈర్ష్య పొందుతున్నానని అనుకోకుసుమా!..

ఆరోజు ఆదివారం. ఎవరో నన్ను చూడ్డానికి, సాయంకాలం వస్తారని, నాన్నగారు నాకు పొద్దున్నే చెప్పారు. అమ్మ హడావుడిచేసి నన్ను రెండింటికే ముస్తాబు చేసేసింది. నీకైనా నిజం చెప్పొద్దూ... ఆరోజున నాకు కూడా ఉత్సాహంగానే ఉంది. ఏవేవో తీయని భావాలూ, హాయిగొల్పే అనుభూతులూ, మనస్సులో కమ్ముకున్నాయ్!...

ఆయన, అంటే...ఆ అబ్బాయి, బి.యస్‌సి చదివాడుట. బి.యల్. చదివే ఉద్దేశ్యంలో ఉన్నాట్ట. నేను తలవంచుకున్నా, ఆ అబ్బాయి నన్ను ఎంత పరిశీలనగా చూచాడో గ్రహించుకున్నా. ఆ భావనలో, నా శరీరం ముడుచుకుపోతున్నట్లనిపించింది సుమా!...

ఆ అబ్బాయితరఫువాళ్ళడిగిన, హిరణ్యాక్షవరాలన్నిటికీ సరేనన్నాడుట మానాన్న. కానీ, తాంబూలాలు పుచ్చుకోటం మాత్రం మర్నాటికి వాయిదా వేశారు. ఆరోజే

దేవగుప్తం శేషు

మానాన్న ముహూర్తం కూడా విచారించి వచ్చాడు, పురోహితునితో. కాని ఏం లాభం నిన్ననే వచ్చింది ఉత్తరం వాళ్ళదగ్గరనుండి; నేను పొడుగ్గా ఉన్నానుట! అందుకనిట అబ్బాయికి నచ్చలేదట.

...పొడుగ్గా ఉండటమే పాపమా? నేను ఎంతసేపు ఇది తల్చుకొని ఏడ్చానో నాకే తెలీదు.

ఎలాగైనా మానాన్న గట్టిగానే ప్రయత్నిస్తున్నారు, నా పెళ్ళికై చూశావా, నన్ను వదిలించుకోడానికి ఎంత తొందరో మా నాన్నకు. మొన్న ఆయన నోరార అంటుంటే విన్నాను, నేను పెద్దభారంగా ఉన్నానని, ఆభారాన్ని దింపుకొనేవరకు ఆయనకు విశ్రాంతి ఉండదనీ!

అబ్బ! చాలా వ్రాసినట్లున్నాను! మన చనువు దృష్టిలో పెట్టుకొని, ఈ విషయాలన్నీ, మీ వారికి కూడా చెప్పకుండా, దాచిపెడ్తావని ఆశిస్తున్నా!

ఇట్లు—నీ
సీత—

* * *

హైదరాబాదు.

ప్రియమైన సీతకు,

నీ ఉత్తరం అందింది. అది చదువుతుంటే అందులో అక్షరాల వెనుక నీ ప్రతిబింబమే నాకు కన్పించింది సుమా! నీవే ఎదురుగా కూర్చొని చెప్తున్నట్లు అనిపించింది. కానీ ఇక్కడ ఉండి నేనుమాత్రం ఏమి చెయ్యగలను, ఒక నిట్టూర్పు విడవడం తప్ప.

జ్ఞాపకం తెచ్చుకో. నాకు ఫోర్తుఫారం చదువుతున్నప్పుడే పెళ్ళయితే, నీవు నాకెన్ని గుణపాఠాలు చెప్పావు, నేను తొందరగా పెళ్ళిచేసుకున్నానని. అప్పుడున్న మనోధైర్యం ఇప్పుడు నీలో అదృశ్యమైనట్లుందే!

ఏది ఏమైనా, నీవు నీ హృదయాన్ని అంత కష్టపెట్టుకోవాల్సిన అవసరం నాకేం కన్పించటంలేదే! అతనికంటికి నువ్వు పొడుగ్గా కన్పించినంత మాత్రాన, నువ్వు వివాహానికి అనర్హురాలవని ఎవరైనా అనగలరా! అతను నిన్ను తిరస్కరించాడనే ఉక్రోషం నీకెందుకు?...మనస్సు ఇతర విషయాలలోకి మళ్ళించుకో. ఎప్పుడూ ఇదేవిషయాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూ మనస్సు పాడు చేసుకోకు.

అదీగాక, ఇప్పుడు నీ పెళ్ళికి వచ్చిన తొందరేమిటి? నిజంగా, నీకు పెళ్ళి ఇప్పుడే అత్యవసరమని నీవేమీ అనుకోవటం లేదుగదా! ఒక 'బియస్సీ' చదివిన సంబంధం తప్పిపోయిందనుకో! మరో 'యమ్మెస్సీ' చదివిన సంబంధం వస్తుందని ఎందుకనుకోరాదు. అసలు, అందుకే ఈ సంబంధం తప్పిపోయిందేమో!

మీ నాన్న నిన్ను భారంగా ఎంచుతున్నందుకు నీవేమీ బాధపడక్కర్లేదు. ఆయన నీ భవిష్యత్తునూ, భవిష్యత్తులోని నీ అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని, సంఘంలో సాగిపోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడేగాని, మరేంలేదు. ఆయనకు నీవు భారమైతే, నిన్ను ఇన్నాళ్లు పెంచి పెద్దచెయ్యటంలో, అర్థమేమిటి? అనవసరంగా మనసు పాడు చేసుకోకు!

ముఖ్యంగా, ప్రతి మానవునకూ, తన ఇష్టాయిష్టాలను ప్రకటించే హక్కుందని, జ్ఞాపకం పెట్టుకో! రేపు, నీవే మరో పెళ్ళికొడుకును (నిన్ను చూద్దామని వచ్చిన వాణ్ని) బాగులేడని నిరాకరించవచ్చు! దానికేం చెప్తావు సంజాయిషీ? నేనుమాత్రం

నీకు కొంతవరకు హామీ ఇవ్వగలను. అదేమిటంటే—నువ్వు అందవికారంగా మాత్రం లేవు. ఆకర్షణీయంగానే ఉన్నావు అని.—

మీ నాన్న నీ పెళ్లివిషయం గట్టిగా ప్రయత్నిస్తున్నాడని వ్రాశావుగా! తర్వాత ఏమైనా సంబంధాలు వచ్చాయా! వస్తే వాటిని గురించి వ్రాస్తూండు!

నీవు పెళ్లికుమార్తెవయ్యే సమయంకోసం ఎదురు చూస్తూంటా—

ఇంతే సంగతులు—

ఇట్లు
శారద—

*　　*　　*

గుంటూరు.

ప్రియమైన శారదా,

నాలుగ్రోజులయింది, నీ ఉత్తరంచూచి. విశేషాలేం లేనందున ఉత్తరం వ్రాయడం ఆలస్యమైంది. ఏమనుకోకు.

మొన్న నో లక్షాధికారి బిడ్డట, పేరు హనుమంతరావుట, నన్ను చూడ్డానికి వచ్చాడు. మామూలు తతంగమే జరిగింది. నన్ను ముస్తాబు చేశారు. నేను అతన్ని చూశాను. ఏం, బాగాలేడు! అతనుకూడా నన్ను చూసేఉంటాడు. లేకపోతే నన్ను ప్రశ్నలెలా అడగ్గలడు! ఏం చదువుకున్నావు? పాటలువచ్చా? నృత్యం లో ప్రవేశముందా? వంట వచ్చా?—ఇవే అతను అడిగినవి. నేను జవాబులన్నీ యదార్థాలే చెప్పాను. అంటే నీ వూహించుకోగలవను కుంటా! అన్నిటికీ అతను తృప్తిపడ్డట్టే కనుపించాడు, అతని ముఖకవళికలనుబట్టి.

నీకు తెలుసుగా మానాన్నకూడా ఏదో అంతో యింతో ఉన్నవాళ్ళ జాబితాలోనే వున్నాడని. వాళ్ళుకూడా మాతాహతుకు సరితూగేవాళ్ళే గనుక మా నాన్న బహుసంతోషించాడు. మర్నాడే, తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నారు.

నా అంగీకారం మాయింట్లో ఎవ్వరూ అడగలేదు. పిల్లవాడు బాగులేకపోయినా, వారి ఐశ్వర్యము చూచి ఏదోవిధంగా నా మనస్సును, నేనే సముదాయించుకోవాల్సి వచ్చింది. ఈపెళ్లి తప్పితే బాగుండుననిపించింది గాని, తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నారు గదా అని, ఆఊహ మొదట్లోనే నరికివేయబడింది.

వారంరోజుల తర్వాత 'వాళ్ల దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వచ్చిందని చెప్పినప్పుడే అనుకున్నాను, ఇదికూడా ఏదో ఎదురుతిరిగిందని లేకపోతే, ఒకఊళ్ళోనే ఉండేవాళ్ళు ముఖాముఖి మాట్లాడుకోక ఉత్తరాలేమిటి!

ఆ అబ్బాయి, నన్ను చూడడానికివచ్చిన రోజున, నా కుడిమోచేతిపైనున్న పుట్టుమచ్చ చూశాడుట. దాన్నిగురించి ఊళ్లో పేరుబడ్డ జ్యోతిషచక్రవర్తితో సంప్రతించాడుట. అట్టిపిల్లతో వివాహము, పురుషునికి ప్రమాదకరమని, ఆ జ్యోతిస్సామ్రాట్ వచించారుట! ఇదీ ఆవుత్తరంలో సారాంశం.

కలువలు, చెలువలు

చిత్రకారుడు: శంకర్.

తాంబూలాలు పుచ్చుకొన్న తర్వాత, నేను అనేక ఊహాగానాలు చేసుకొన్న తర్వాత, పెళ్లి ఆగిపోతే... బ్రతుకే దుర్భరమైపోతున్నది శారదా! ఏంచెయ్యను.

నాగుండె ఎప్పుడో ఆగిపోయేటట్టుగా వుంది, ఈ ఆశనిరాశలమధ్య. నీవు నమ్మగలవో లేదోగాని, చెరుకురసంకోసం, మిషనులో పెట్టిన చెరుకుగడలావుంది సుమా నా మనస్సు.

ఏదైనాకానీ, నీ ఉత్తరంకోసం ఎదురు చూస్తూంటా. జవాబు రాస్తావుగా! నీ బాబుకు నా ముద్దులు.

ఇట్లు
సీత.

*　　*　　*

(45-వ పేజీ చూడండి)

★ సీతా స్వయంవరం ★

(23-వ పేజీ తరువాయి)

హైదరాబాద్,

సీతా,

నీగుండె, ఇంత పిరికిగుండె అనుకోలేదు, నేనెప్పుడూ ఇంతవరకు నిన్ను గురించి, నేను, గొప్ప గుండెనిబ్బరంగలదానివనుకుంటుండేదాన్ని సుమా! అదంతా నా అపోహేనా. ఒక విషయంమాత్రం గుర్తుంచుకో. మనం జీవితంలో అనేకమైన అనుకోని పరిస్థితులను, ఎదుర్కోవలసివస్తుంది. అంతమాత్రాన బేజారై పోతే ఎలా?

కాని, సీతా! నేనుమాత్రం నీ మనస్సు అర్థంచేసుకోవడం లేదనుకోకుసుమా! ఏది ఏమైనా, నీవొక లక్షాధికారిబిడ్డవు. కట్నాలు ఇచ్చుకోలేక తంటాలుపడే సామాన్య కుటుంబంలో నీవు జన్మించలేదు. నీవు అంతవరకు, అదృష్టవంతురాలవేగదా. ఒక్కసారి, నా పెళ్ళికై మానాన్న పడ్డపాట్లు ఊహాపథంలోకి తెచ్చుకో.

తాంబూలాలుపుచ్చుకొన్న తర్వాత పెళ్ళి వెనక్కి పోయిందన్నావు, అతను అంత మూర్ఖుడా! తాంబూలాలు పుచ్చుకోడమంటే అర్థంతెలియని జ్ఞానహీనుడా! పుట్టుమచ్చల ఆధారంగా, జీవితంలోని మలుపులను గుర్తింపగలిగిన మేధాసంపన్నుడా. క్షమించు, అతన్ని నిందిస్తే నీకు కోపం వచ్చిందేమో!

మనం స్కూలు విడిచేటప్పుడు 'కాండక్టు సర్టిఫికెట్'లు ఇస్తారు జ్ఞాపకంఉందా! దానిపై గనుక అసంతృప్తికరమైన రిమార్కు ఉంటే ఉద్యోగాన్వేషులకు ఎంతకష్టమో. ఊహించు. తాంబూలాలు పుచ్చుకొన్న తర్వాత పెళ్ళి వెనక్కుపోతే, పెళ్ళికావలసిన ఆడపిల్లల పరిస్థితికూడా అంతే!... ఏమైనా అధైర్యపడి, మనస్సు పాడైపోవటంకంటే, వేరేప్రయోజనమేమీలేదు.

అయినా, బహుశా ఈ ఉత్తరం అందేటప్పటికి, మరోసంబంధం వస్తుందేమో. మీనాన్న గట్టిగా ప్రయత్నిస్తున్నాడన్నావుగా!

చెప్పినవన్నీ మనస్సులో పెట్టుకో. మనస్సు కలతచేసుకోకు.

శారద

* * *

గుంటూరు,

శారదా,

నీవు వ్రాసిన ఉత్తరంతోపాటు మరో ఉత్తరంకూడా వచ్చింది, గూడూరునుంచి. మొన్న, అంటే కిందటివారంలో, మానాన్న గూడూరువెళ్ళి విచారించి వచ్చిన సంబంధం గురించి. ఆ అబ్బాయిపేరు సంపత్ కుమార్ట. పేరులాగానే, అబ్బాయికూడా బాగానే ఉన్నాడు ఫోటోలో. వాళ్ళ నాన్నకు, గూడూరులో పెద్దమెకాగని ఉందిట. మర్నాడే దిగారు, మా ఊళ్లో. మానాన్న మా ఇంట్లోనే వసతిఏర్పాటు చేస్తానంటే ఆ అబ్బాయితండ్రి అన్నాడుట—సంబంధం చూడబోతూ, మా యింట్లో వసతిఏర్పాటు చేసుకోవటం, వాళ్ల ఆచారానికి విరుద్ధమని. అందుకే నాన్న, వారికి దగ్గరగా ఉన్న సత్రంలో, మంచివసతి ఏర్పాటుచేశారు. మర్నాడు మా యింటికి వస్తామన్నారుట, నన్ను చూడటానికి! కానీ, మర్నాటి ఉదయాన్నే వారు మకాం ఎత్తేశారుట. కారణమేమిటా అని మా నాన్న సత్రం గుమాస్తాతో విచారించాడుట. అతను నీళ్లునములుతూ చెప్పాడుట—నా ప్రవర్తన మంచిది కాకపోబట్టే, ఇదివరలో తాంబూలాలు తీసుకొన్నవారు వెనక్కుపోయారనీ; ఏదో బలమైన కారణం లేకపోతే, ఈ విపరీతం జరగటానికి అవకాశం లేదనీ; అందుకే వారు మాతో చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయారుట.— ఈ మాటలు నాన్న అర్థరాత్రివేళ అమ్మతో రహస్యంగా అంటుంటే, నిద్రపట్టక కొట్టుకుంటున్న నాకు వినపడ్డాయి. గుండెల్లో పిడుగులు పడ్డట్టయిందనుకో!

శారదా! నా మనస్సు ఆశ నిరాశలలో ఊగులాడి, ఊగులాడి; అనేక ఎదురుదెబ్బలు తిని మొద్దుబారిపోయింది. నీవు బోధించినట్లుగానే, పరిస్థితుల ప్రభావాన్ని దిగమింగి, అనుకూలపరిస్థితుల్ని సృష్టించుకోదల్చుకున్నా.

చలపతిమేష్టారు తెల్సుకదూ! ఏమో, నీకు జ్ఞాపకం ఉందో లేదో; మనిద్దరం కలసి చదువుకునే రోజుల్లో ట్యూషన్ చెప్పించుకున్నాం: అప్పట్లో ఆయన ఇంటరు చదువుతూండేవారు. జ్ఞాపకం వచ్చిందా! ఆయన ఇప్పుడు బి. కాం. పూర్తిచేశారు; ప్రస్తుతం నిరుద్యోగి. ఆయనకు మనగురించి వాస్తవ విషయాలన్ని తెల్సుగదా! (నీవు అత్తగారింటికి వెళ్లిన తర్వాత, నీ గురించి ఆయనకేమి తెల్సులే) నా కుడిమోచేతి మీదనున్న పుట్టుమచ్చవల్ల వచ్చే ప్రమాదాలన్నీ ఎదుర్కోడానికి సిద్ధమేనట.

బహుశా ఈ ఉత్తరం నీకందేటప్పటికి, నేనూ, చలపతి గారు, మేరేజి రిజిష్ట్రారువారి రికార్డులలో దంపతులముగా నమోదు చేయబడి ఉంటాము.

అమ్మ, నాన్నలను తర్వాత ఒప్పింపజేస్తాలే; వారిభారం తీరిపోతుంది. శాస్త్రోక్తంగా జరిగే మా వివాహానికి నువ్వు తప్పకుండా కుటుంబసమేతంగా ముందుగానే రావాలి సుమా. నీ చేతులమీదుగానే, పెళ్లికూతుర్ని కావాలని ఉంది—

నీ బాబు బాగున్నాడా!

సీత— ★

జీవితదృశ్యాలు

(21-వ పేజీ తరువాయి)

ఏమీ తోచనప్పుడు గజేంద్రమోక్షం చదువుకుంటాడు.

లేకపోతే పిల్లల్ని విసుక్కుంటాడు. కాకపోతే ఆమెను కసురుకుంటాడు.

ఏమిటో తెలిసికోవాలన్న బలవత్తరమైన కోరిక.

ఏమిటీ తెలియటంలేదు.

ఇంత చంచలమైనదాన్ని చూసుకునేనా తాను ఇంత మోహాన్ని పెంచుకున్నాడు. ఇంతగా సంతోషించాడు.

ఏమున్నది ఇక్కడ?

సుఖాన్ని తూచేందుకు తక్కెడ!?

సుఖంలేదు. దుఃఖంలేదు. దేవుణ్ని యుదీ అంటదు.

ఇది వేదాంతం.

మనుష్యుడికి అన్నీ తెలుసు.

మనుష్యుడికి యేమీ తెలియదు.

మనుష్యుడి అంతర్యం మంచిదే.

కాని పాడుపనులు చేస్తాడు.

వద్దనుకుంటూనే పాడుపనులు చేస్తాడు.

కావాలని చేసేవాళ్లుకూడా లేకపోలేదు.

ఏం చూసుకుని ఇంత గర్వం?

దేన్ని చూసుకుని యీ మోహం?

ఇది జీవితం.

లేనిది, ఏమీలేదు.

జీవితానికి సత్యమైనది మృత్యువొక్కటే.

"వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్ణాతి నరోఽపరాణి
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా
న్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ."

అన్నాడు గీతాకారుడు.

Words move, music moves only in time; but that which is only living can only die..........

అన్నాడు టి. ఎస్. ఇలియట్.

శివరావు ఇలా అనుకున్నాడు:

ఇవాళో రేపో యెల్లుండో ఎప్పుడో నేనూ చచ్చిపోతాను.

తరువాత ఏమిటి?

దీనికి సమాధానం.

భగవద్గీత.

వేస్ట్ లాండ్.

చివరకు మిగిలేది.... ★